

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ
ІНСТИТУТ ПРОБЛЕМ ВИХОВАННЯ НАПН УКРАЇНИ
УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ
ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
КНЗ «ЧЕРКАСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ
ОСВІТИ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ
ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ»

АВТОРСЬКІ ШКОЛИ УКРАЇНИ

Том 2.

МАТЕРІАЛИ

***X МІЖНАРОДНОГО ФЕСТИВАЛЮ
ПЕДАГОГІЧНИХ ІННОВАЦІЙ***

20-21 вересня 2018 року
м.Черкаси

**ББК 74.04 (4 Укр) М
М 34**

М34 Матеріали Х Міжнародного фестивалю педагогічних інновацій / [Упор. Назаренко Г. А.] – У двох томах. Том 2. Авторські школи України. – Черкаси: ЧОПОПП, 2018. – 202с.

УПОРЯДНИК:

Назаренко Г. А., доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, проректор з науково-методичної роботи КНЗ «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради»

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Бех І. Д., доктор психологічних наук, дійсний член Національної академії педагогічних наук України, директор Інституту проблем виховання НАПН України;

Кириленко С. В., кандидат педагогічних наук, доцент, начальник відділу інноваційної діяльності та дослідно-експериментальної роботи ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України;

Чепурна Н.М., кандидат педагогічних наук, доцент, Заслужений працівник освіти і науки України, ректор КНЗ «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради»

Видання підготовлено до друку та віддруковано
редакційно-видавничим відділом КНЗ «ЧОПОПП ЧОР»
Зам. № 1515 Тираж 100 пр.
18003, Черкаси, вул. Бидгощська, 38/1

ЗМІСТ

<i>Кириленко С. В.</i> АВТОРСЬКА ШКОЛА В УКРАЇНІ ЯК ПЕДАГОГІЧНИЙ ФЕНОМЕН.....	5
<i>Завалевський Ю.І., Мариновська О.Я.</i> КОНЦЕПЦІЯ МОДЕЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ АВТОРСЬКИХ ШКІЛ В УКРАЇНІ.....	11
<i>Хайруліна В. М.</i> ШКОЛА ДУХОВНОГО РОЗВИТКУ ТА ДОБРОТВОРЕННЯ.....	23
<i>Мосякова І.</i> МОДЕЛЬ ЗАКЛАДУ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ- ШКОЛА ЖИТТЄТВОРЧОСТІ ОСОБИСТОСТІ.....	34
<i>Малішевська А. П., Зубик С.П., Старовойт В. М.</i> ПАРТНЕРСЬКА КООПЕРАЦІЯ – НОВИЙ ОСВІТНІЙ ТРЕНД.....	38
<i>Костіна Л. Ю.</i> «АВТОРСЬКА ШКОЛА» - ДИТЯЧА АКАДЕМІЯ ГАРМОНІЙНОГО РОЗВИТКУ.....	44
<i>Іваниця Г., Сухомовський О., Романова Г.</i> СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА МОДЕЛЬ АВТОРСЬКОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ СИСТЕМИ «НАШ-ЛІЦЕЙ 7».....	48
<i>Кобиш А. А., Осторовська А. Л.</i> ШКОЛА ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ЯК АКТУАЛЬНИЙ ВЕКТОР РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО ЗАКЛАДУ ОСВІТИ.....	52
<i>Корінна Л. В.</i> ДЕМОКРАТИЧНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ ЯК ЗАПОРУКА СТАНОВЛЕННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОГО ГРОМАДЯНИНА.....	54
<i>Морокко Л. М., Зозуляк Л. С.</i> ШКОЛА УСПІШНОЇ ОСОБИСТОСТІ ВЧИТЕЛЯ....	62
<i>Руда Р.М.</i> КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ АВТОРСЬКОЇ МОДЕЛІ СИСТЕМИ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ, ЯКА ЗАБЕЗПЕЧУЄ КОЖНІЙ ДИТИНІ ВІЛЬНИЙ ВИБІР ОСОБИСТОЇ ОСВІТНЬОЇ ТРАЄКТОРІЇ ТА ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЮ.....	65
<i>Яворенко Л. Е., Щербина В.</i> ФОРМУВАННЯ ДУХОВНОЇ СВІДОМОСТІ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ В УМОВАХ МАРІЇНСЬКОЇ ГІМНАЗІЇ ДОБРОТИ.....	68
<i>Слінченко Г. М., Сідельнікова О. П.</i> АВТОРСЬКА МОДЕЛЬ «ШКОЛА ВІЛЬНОГО РОЗВИТКУ».....	74
<i>Сергієнко В. П.</i> БЕРДЯНСЬКА ГІМНАЗІЯ № 1 «НАДІЯ» – АВТОРСЬКА ШКОЛА КУЛЬТУРИ ЗДОРОВ'Я.....	77
<i>Солдатенко О. В.</i> ШКОЛА ОСОБИСТІСНОГО ЗРОСТАННЯ: ВІД ТВОРЧОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ДО ОСОБИСТІСНОГО СТАНОВЛЕННЯ.....	81
<i>Овсієнко Я. М.</i> АВТОРСЬКА ШКОЛА «ДИВОСВІТ».....	88
<i>Радиш О. Ю.</i> ШКОЛА РОЗВИТКУ ЖИТТЄТВОРЧОСТІ ГУЦУЛЬЩИНИ.....	92
<i>Свічкарьова І.Б., Олійник Т.М.</i> АВТОРСЬКА ШКОЛА ЯК СУЧАСНИЙ ІННОВАЦІЙНИЙ ЗАКЛАД ОСВІТИ.....	96
<i>Ткачук І. О.</i> АВТОРСЬКА МОДЕЛЬ «ШКОЛА ЗРОСТАННЯ УСПІШНОЇ ОСОБИСТОСТІ».....	100
<i>Антоненко В. С.</i> АВТОРСЬКА ШКОЛА ЛІНГВІСТИКИ І ДУХОВНОСТІ– ОСВІТНІ КОМПЛЕКС – ПЛАТФОРМА ДЛЯ ЗДОБУТТЯ ПОДАЛЬШОЇ ОСВІТИ.	103

<i>Сушко С. М.</i> ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНА МОДЕЛЬ ОСВІТИ БОЯРСЬКОГО НВК «ГІМНАЗІЯ – ЗОШ І СТУПЕНЯ» - ШЛЯХ ДО ЖИТТЄВОГО УСПІХУ ВИПУСКНИКА.....	107
<i>Бєлуха С. В., Задирака О. В., Щєглакова В. В.</i> ОСВІТНІЙ ПРОСТІР ЛИСИЧАНСЬКОЇ БАГАТОПРОФІЛЬНОЇ ГІМНАЗІЇ ЯК «ШКОЛИ УСПІХУ».....	111
<i>Милян Л. М.</i> АВТОРСЬКА МОДЕЛЬ «ГРОМАДСЬКО-АКТИВНА ЕКОШКОЛА»..	115
<i>Козловський О. О.</i> АВТОРСЬКА МОДЕЛЬ «ЛЬВІВСЬКА СЕРЕДНЯ ЗАГАЛЬНООСВІТНЯ ШКОЛА СХІДНИХ МОВ ТА СХІДНИХ БОЙОВИХ МИСТЕЦТВ БУДОКАН».....	119
<i>Станіславська Г. П.</i> МОДЕЛЬ АВТОРСЬКОЇ ШКОЛИ «ТРИВІТА».....	123
<i>Матвєєва Г. Д.</i> АВТОРСЬКА МОДЕЛЬ «АКАДЕМІЯ ДИТЯЧОЇ ТВОРЧОСТІ»...	128
<i>Парамонова Т. В.</i> ПРОФІЛЬНЕ НАВЧАННЯ: ВІД ПРАВОВОЇ ОСВІТИ ДО АКТИВНОГО ГРОМАДЯНИНА.....	131
<i>Мельник С. В.</i> ШКОЛА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ТА ГРОМАДЯНСЬКОГО СТАНОВЛЕННЯ.....	136
<i>Гузик М. П.</i> РОЗВИТОК ЗАДАТКІВ ВЕДУЧОГО ПРИРОДНОГО ТАЛАНТУ УЧНІВ В КОНТЕКСТІ ДИТИНОЦЕНТРИЧНОЇ ПЕРСОНІФІКОВАНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ СИСТЕМИ М.П. ГУЗИКА.....	141
<i>Петрова С. М.</i> ПЕДАГОГІЧНІ ІННОВАЦІЇ У ВИХОВАННІ ДІТЕЙ-СИРИТ.....	145
<i>Даниш Л. Й., Рогальчук О. В.</i> ШКОЛА ГРОМАДЯНСЬКОГО ВЧИНКУ.....	149
<i>Рачинць С. С.</i> ШКОЛА ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ - РІВНЕНСЬКА КЛАСИЧНА ГІМНАЗІЯ «ПРЕСТИЖ».....	155
<i>Остапенко А. Ф.</i> ВОЛОДИМИРЕЦЬКИЙ РАЙОННИЙ КОЛЕГІУМ – «ШКОЛА МОДЕРН-ТЕХНОЛОГІЙ УПРАВЛІННЯ».....	160
<i>Сєдова Т. Д.</i> АВТОРСЬКИЙ ПРОЕКТ «ШКОЛА РОЗВИТКУ ОБДАРУВАНЬ».....	164
<i>Волошина Л. О.</i> «АВТОРСЬКА ШКОЛА» БАЛАКЛІЙСЬКОГО ЛЦЕЮ БАЛАКЛІЙСЬКОЇ РАЙОННОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ «ШАНС – ШКОЛА АКТИВНОГО НАВЧАННЯ І САМОРОЗВИТКУ»... ..	168
<i>Кияновський А. О.</i> АВТОРСЬКА ШКОЛА: ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ (НА ПРИКЛАДІ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО КОМПЛЕКСУ «ШКОЛА ГУМАНІТАРНОЇ ПРАЦІ»).....	176
<i>Бєзкоровайна Г. Г.</i> ШКОЛА ЖИТТЄЗНАВСТВА ТА СОЦІАЛЬНОГО УСПІХУ...	181
<i>Кєнц О. Д.</i> АВТОРСЬКА МОДЕЛЬ «БАГАТОПРОФІЛЬНА ШКОЛА».....	185
<i>Руса Т. В.</i> ПАСІЧНЯНСЬКИЙ НВК- ШКОЛА КОЗАЦЬКОЇ ПЕДАГОГІКИ.....	190
<i>Корж Н. М.</i> ШКОЛА ЖИТТЄСТВЕРДЖУЮЧОЇ ПЕДАГОГІКИ СОФІЇ РУСОВОЇ.	194
<i>Топчій І.В.</i> СТВОРЮЄМО НОВУ УКРАЇНСЬКУ ШКОЛУ – ГІМНАЗІЮ УСПІШНОГО УКРАЇНЦЯ.....	197

СТВОРЮЄМО НОВУ УКРАЇНСЬКУ ШКОЛУ – ГІМНАЗІЮ УСПІШНОГО УКРАЇНЦЯ АВТОРСЬКА ШКОЛА В УКРАЇНІ ЯК ПЕДАГОГІЧНИЙ ФЕНОМЕН

*Кириленко С. В., кандидат педагогічних наук, доцент,
начальник відділу інноваційної діяльності та дослідно-експериментальної роботи
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти», м. Київ*

Постановка наукової проблеми та її значення. Враховуючи сучасні реалії розвитку нашої держави, процеси, що відбуваються в освітньому просторі особливо актуальним стає питання розвитку авторських шкіл в Україні. Сучасні перетворення в освіті, що випереджають педагогічні традиції, створюють основи для формування Нової української школи – авторської школи. Виникнення та розвиток авторських шкіл тісно пов'язані з наявними в суспільстві потребами вдосконалення освітньої практики, соціальної затребуваності певних ідей щодо навчання та виховання молодого покоління.

Школа - живий організм, який тісно пов'язаний з ідеалами й цінностями кожної дитини, здатний до самоорганізації, саморефлексії. Опікуючись особистісними цілями своїх вихованців та їх батьків, заклади освіти нерідко вступають у протиріччя з офіційними положеннями, намагаються реагувати на виклики часу, потреби виховання особистості учня. На цьому тлі відбувається реформування авторських ідей освітян щодо мети, шляхів і засобів освітнього процесу.

Історія української школи може надати цікаві і плідні приклади побудови авторських систем. Зокрема, вагомий внесок у розвиток інноваційності системи загальної середньої освіти зробили В. Біблер, В. Дурдуківський, Н. Гонтаровська, М. Гузик, О. Захаренко, Г. Матвєєва, С. Мар'ясин, В. Сухомлинський, Я. Овсієнко, М. Палтишев, А. Сологуб, Л. Терещенко, І. Ткаченко, М. Чумарна, В. Шаталов, та інші.

Виникнення авторських шкіл стало потребою часу, відмовою від ідеологічних установок адміністративно-командної системи управління освітою. Ліцеї, гімназії, колежі почали розвиватися як авторські школи в разі дотримання певних умов:

- наявності оригінальних ідей, які дають змогу досягати вагомих результатів діяльності; забезпечення її змістом, засобами, формами та методами реалізації, створенням сприятливих умов для розвитку особистості вихованця, розробок нестандартних технологій освітнього процесу;
- підбір висококваліфікованих, професійно підготовлених учительських кадрів, спроможних творчо розв'язувати різноманітні педагогічні завдання;
- розробка авторських навчальних планів і програм, що відображають особливості авторської школи, її профіль;
- підготовка авторських навчальних посібників, підручників, кабінетів, лабораторій;
- створення авторських традицій, які властиві саме даному закладу освіти, що акумулює накопичений педагогічний досвід [9].

Аналіз досліджень цієї проблеми. Аналіз досліджень із проблеми питання розвитку авторських шкіл, їх суті та специфіки привертала увагу багатьох науковців (В. Бондар, І. Дичківська, С. Захаренко, А. Кіктенко, М. Красовицький, В. Кузь, О. Любарська, І. Мельник, О. Олексюк, Н. Орлова, А. Ситченко, О. Пехота, Н. Побірченко, К. Присяжнюк, О. Савченко, М. Семенюк, О. Сухомлинська, М. Ярмаченко та ін.). Автори розглядають теоретичні аспекти діяльності авторських шкіл, сенсу їх становлення, специфіку освітнього середовища закладів освіти. Окремі дослідники вважають, що авторська школа – це експериментальний заклад освіти (М. Ярмаченко, Т. Цирліна, С. Гончаренко), інші називають авторські школи інноваційними закладами (І. Дичківська, М. Поташник).

«Цей феномен – авторська школа, як педагогічне явище, зазначає О. Сухомлинська, – отримав своє розповсюдження в кінці ХХ – на початку ХХІ ст., коли змінилася

соціально-культурна й економічна ситуація, держава послабила свій тиск на школу, а педагоги отримали можливість творчо розвивати й реалізувати свої ідеї» [О.Сухомлинська].

Виклад основного матеріалу. «Авторська школа – навчально-виховний заклад, в якому реалізується нова педагогічна система, - зазначає С.Гончаренко, - розроблена конкретним педагогом чи творчим педагогічним колективом. Авторські школи виникають переважно як відповідь на гострі потреби вдосконалення освітньої практики, соціальної затребуваності певних ідей щодо навчання, виховання і розвитку дітей, це оригінальна загальнопедагогічна, дидактична, методична чи виховна система, опрацьована з надбанням психології, педагогіки, вікової фізіології та інших наук, вітчизняного й зарубіжного досвіду, яка реалізується під керівництвом чи за участю її автора (авторів) принаймні в одному навчально-виховному закладі» [2, С.14–15].

У понятті «авторська школа» додаткові аспекти окреслює А. Асмолов. Поряд із пошуковим характером і здатністю виступати в якості пошукового механізму для інших шкіл, він виділяє «синтез світоглядної концепції та інноваційних технологій». На його думку, поняття «авторська школа» не можна зводити до поняття експериментального закладу освіти.

Вітчизняні науковці Ю. Завалевський та О. Мариновська визначають поняття «авторська школа» - як «загальноосвітній навчальний заклад з високим рівнем розвитку інноваційного потенціалу, необхідної передумови і результату саморозвитку його конкурентоспроможності засобами експериментально перевіреної оригінальної авторської концепції педагогічної системи, технологізованої за суттю, що забезпечує стабільні позитивні результати діяльності» [4, С.37].

Дослідниця Т. Цирліна визначила сутнісні видові ознаки, наявність яких, на її думку, дає право називати школу авторською, а отже і саме поняття:

- суб'єктна роль творця, вплив особистості якого позначається на всьому укладі школи і дає змогу організувати заклад освіти, який суттєво відрізнявся б від масової практики;
- чітко розроблена і послідовно реалізована оригінальна концепція, що формує певну філософію і місію школи;
- специфічна культура школи, яку створює і забарвлює провідна система цінностей, атмосфера співробітництва, суспільний характер взаємовідносин і творчі види життєдіяльності;
- створення сприятливих умов для формування особистості учня за даною в школі моделлю, що іманентно несе на собі відбиток внутрішнього середовища школи;
- професійно-особистісних особливостей працюючих педагогів, що поділяють авторську концепцію та ідентифікують себе з системою цінностей, що склалися в школі;
- установка на перетворення учнів і їхніх батьків на реалізацію авторської концепції;
- стабільно стійкі позитивні результати діяльності [13, С. 38-39].

Термін «авторська школа» - зазначає М. Гузик, - окреслює ті структурно-змістові компоненти школи, які є системотворними і критеріальними при визначенні типу і виду закладу загальної середньої освіти, вважаються особистим винаходом однієї людини (автора). «Авторська школа – цілковито інноваційний навчальний заклад, мета, завдання, зміст і технологія освіти якого відрізняється від уже відомих зразків принципово новими підходами, рішеннями та високою ефективністю»[3, С. 4-5].

Авторська школа, за визначенням М. Ярмаченка, «виступає як експериментальний навчально-виховний заклад, у якому реалізується нова педагогічна система, яку розробив конкретний педагог чи творчий колектив» [8, С. 14].

Саме авторські школи визначали особливості педагогічного процесу, виконуючи ряд важливих функцій, з поміж яких:

- поширення гуманістичних цінностей і пріоритетів особистісно орієнтованої педагогіки;
- більш високий, у порівнянні з традиційним, рівень виховання, що визначається взаємовідносинами співробітництва і партнерства всіх суб'єктів освітнього процесу;
- змістове нарощування і реальне опредмечування обраних домінантних цінностей у педагогічному процесі;
- спрямованість на творчий пошук і професійне зростання, а також постійне стимулювання механізму, що сприяє трансформації існуючої педагогічної практики і розвитку інноваційного мислення, виконуючи при цьому роль «ключової школи»;
- опредмечення вже самим фактом свого існування нового футурологічного простору, який випереджає педагогічні традиції сучасності й виводить педагогів зі школи в інші часові поля, створюючи основи для формування «школи майбутнього» [10, С. 28-29].

Головний стимул розвитку авторських шкіл – вивчення результативності власної праці за показниками входження випускників у наступні освітні системи або в суспільне виробництво та пошуки покращення цих результатів. Звичайно ж, така школа спершу знаменується як «експериментальна школа». Цей термін означає, що всі започатковані автором школи новоутворення в обов'язковому порядку проходять науково-експериментальне дослідження на їх ефективність і доцільність. Тому в авторських школах йде постійна *науково-дослідницька* робота, що передбачає:

- теоретичну концепцію, яка пояснює вибір ключових моментів освітньої системи, які діагностуються і за станом яких можна прогнозувати кінцеві результати та внесок у них основних підсистем;
- комплекс адекватних цілям системи науково-дослідницьких методик;
- групу вчителів, вихователів, учнів, які бажають узяти участь у комплексному дослідженні;
- науково-практичний семінар, на якому обговорюється наукова концепція, план, програма, дослідження, проекти адаптації наукових методів у педагогічну практику, пропозиції стосовно необхідних коректив у дослідженні;
- організацію проведення дослідження, обговорення його результатів, узагальнення накопиченого досвіду.

Чимало видатних учених важливою рисою визначення «авторської школи» виділяють те, що школи створюються на основі заздалегідь розробленого оригінального концептуального проекту. Авторські школи відомі за іменами їх творців: «школа А. Макаренка», «школа В. Сухомлинського», «школа успіху С. Белухи», «школа О. Захаренка», «школа О. Чумарної», «школа Г. Матвеевої», «школа Я. Овсієнко», «школа С. Мельник», «школа В. Антоненко» та інші.

Аналіз наявних підходів до тлумачення поняття «авторська школа» дає можливість змістовий аспект окреслити як гуманістичний за спрямуванням освітній заклад, ідея створення якого належить педагогові-творцеві, який розробив і поклав в основу його діяльності власну концепцію розвитку школи, основою якої є тріада «дитина – вчитель–батьки», що забезпечує ефективне функціонування і стабільні позитивні результати.

Визначниками авторської педагогічної системи А. Макаренка були три взаємопов'язані принципи. По-перше, праця, від якої залежить реальний добробут вихованців (якість харчування, одягу, розваги, екскурсії і т.ін.). При цьому в учнів повинна бути можливість вибору, щоб кожен міг знайти справу до душі. Принципово важливо, щоб добутками своєї праці діти розпоряджалися самі. Другий принцип – самоврядування. І, нарешті, по-третє, колективна відповідальність, тобто за провинку одного відповідає вся група (клас). Однак колектив може бути зацікавлений у дисципліні, а отже й у покаранні її порушника, лише в тому разі, якщо від дисциплінованості кожного

залежить добробут (не лише матеріальний) усіх і якщо учні самі можуть брати участь у встановленні меж цієї дисципліни [5].

На нашу думку, освітні заклади А. Макаренка – це школи повноцінного розвитку особистості, підготовки їх до реального життя з усіма його труднощами та проблемами. Педагог ставить у центр виховання ціннісне ставлення до праці, що особливо актуально сьогодні, коли свідомість значущості праці в молоді явно занижена.

Слід визначити, що і сьогодні педагогічні ідеї А. Макаренка є досить плідними і актуальними в оптимізації виховного потенціалу шкіл-інтернатів в контексті становлення особистості вихованців, сприяють концентрації уваги на особистісному розвитку дитини і створенню цілісної виховної системи.

В. Сухомлинський, як і А. Макаренко, розглядав колектив могутнім засобом виховання: колектив – це об'єднання, яке має певну організаційну структуру, чітку систему взаємозалежностей, співробітництва, взаємодопомоги, вимогливості, дисципліни й відповідальності кожного за всіх і всіх за кожного. Упродовж 1950-1960 років на засадах ціннісної системи гуманної педагогіки працювала авторська школа В. Сухомлинського у Павлиші (Кіровоградська обл.). Цільове середовище Павлиського закладу освіти можна визначити як своєрідну унікальну модель самопізнання, духовного та розумового збагачення особистості як учнів, так і вчителів, батьків з єдиною метою – розкрити особистісний потенціал, реалізувати себе як людину. Домінантним, у створеному В. Сухомлинським шкільному середовищі, є його толерантний характер, що передбачало гуманні та демократичні стосунки між учасниками освітнього процесу, побудовані на взаємодії, гармонії, взаємоповазі, взаєморозумінні, співробітництві.

Виховна система Павлиської школи, яку очолив В. О. Сухомлинський, була створена спільними зусиллями педагогів, батьків, учнів; орієнтована на цінності практичного гуманізму; забезпечувала унікальні можливості для зростання, творчої самореалізації дітей, дорослих. Ключовими ознаками авторської школи В. Сухомлинського можна визначити: дружні стосунки в колективі, творчий пошук, створення розвивального освітньо-виховного середовища, радість пошуку істини чи відкриття нового, виховання людяності, гідності, любові до Батьківщини, турботи про красу й велич усього роду людського. Головними фігурами у цій моделі були: учень і вчитель, вихідним началом діяльності – любов і повага до дитини, тепле і чуйне ставлення до неї, розуміння її. Як стверджував В. Сухомлинський «школа – колиска народу, колиска духу і культури народної» [6, С.97].

Поглиблене вивчення педагогічної спадщини В. Сухомлинського, пошуки ефективних способів творчої трансформації його педагогічних ідей в умовах сьогодення ми бачимо на прикладі роботи Навчально-виховного комплексу «**Бобринецька гімназія** – загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 1», педагогічний колектив якого працює над проблемою «Формування ключових життєвих компетентностей особистості в умовах використання нових педагогічних технологій навчання і виховання на основі реалізації педагогічних ідей В. Сухомлинського». **Нечаївська** загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів імені Ю. І. Яновського Компаніївського району (опорна школа з вивчення і творчого впровадження педагогічної спадщини В. Сухомлинського), **Дорожинська** загальноосвітня школа І-ІІ ступенів Вільшанської районної ради, Навчально-виховний комплекс «**Розкішненська** загальноосвітня школа І-ІІ ступенів – дошкільний навчальний заклад» Голованівської районної ради, **Марфінська** загальноосвітня школа І-ІІ ступенів (понад сорока років є опорною з питань вивчення та творчого впровадження педагогічної спадщини В. Сухомлинського на Долинщині), **Кіровоградський** навчальний комплекс "Ліцей-школа мистецтв", гімназії № 9 і загальноосвітніх шкіл № 21, 22 м. Кіровограда, спеціалізованих загальноосвітніх шкіл № 7 м. Світловодська, **Йосипівської** загальноосвітньої школи Новомиргородського району. На базі закладів освіти вчителі підвищують фахову підготовку, обмінюються досвідом роботи, презентують і обговорюють розробки уроків, позакласних заходів, працюють над створенням освітнього

середовища, де формується нова людина як творча особистість, одержують консультації з питань вивчення, пропаганди і творчого впровадження педагогічних ідей В. Сухомлинського.

Методи педагогіки співробітництва реалізовувались у авторській школі під керівництвом О. Захаренка у с. Сахнівці (Черкаська обл.). Основний принцип організації педагогічного процесу в Сахнівській школі - гуманістичний підхід, який передбачав центральною фігурою педагогічного процесу, його суб'єктом - дитину, її розвиток, виховання і навчання. Педагогічна система школи реалізовувалася шляхом:

- педагогіки співробітництва;
- створенням у школі «стану душевної рівноваги», характерними ознаками якої - спокійна обстановка навчальної праці, товарицькість взаємин, відсутність дратівливості;
- надання можливості кожній дитині, незалежно від її інтелектуальних здібностей знайти свою справу, за допомогою якої вона зможе самоствердитись;
- вивчення умов проживання дітей у родині, надання допомоги у формуванні емоційних стосунків у сім'ї;
- організація учнівського самоврядування, коли головний черговий по школі - старшокласник - є заступником директора по організації шкільного життя;
- чіткий облік діяльності учнів та система заохочень.

Педагогічний колектив Сахнівської школи, працюючи за даною технологією, реалізував педагогічну мету виховати фізично і морально здорового, працьовитого, грамотного, творчого працівника села [9, С.45-48].

Учні Сахнівської школи були активними учасниками саме такого процесу – починаючи від визначення мети, кристалізації нової ідеї і до кінцевої реалізації проекту, втілення його вжиття. Академік І. Бех висловлює думку, що, по-перше, у закладі освіти дитина обов'язково «має брати участь у процесі цілепокладання», а по-друге, наголошує на необхідності «ситуації співучасті у створенні виховних задумів, намірів, рішень, де вихователь і вихованець утверджують взаємини особистісної рівності, де *Ми* є визначальним у будь-якій педагогічній дії» [1, С.198].

Це обов'язкові умови будь-якої особистісно орієнтованої виховної технології. Така технологія, наголошує І. Бех, «вимагає створення педагогічно мудрих ситуацій, тобто таких, що відповідають певним віковим потребам дитини (наприклад, потреби в неформальному дружньому спілкуванні). Певні ситуації від самого початку ставлять перед вихованцем зрозумілі й посильні для нього вимоги. Слід пам'ятати, що коли не створити дитині адекватних форм реалізації її вікових потреб, то самі ці потреби не зникнуть, а шукатимуть інших форм реалізації, зокрема й асоціальних» [1, С.196].

Втілення цих думок ми бачимо на прикладі діяльності педагогічних колективів **Корецького** навчально-виховного комплексу «Школа І-ІІ ступенів – Ліцей» Корецької районної ради Рівненської області, **Моринського** навчально-виховного комплексу «ДНЗ – загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів» імені Т.Г.Шевченка Звенигородської районної ради Черкаської області, **Семидубського** навчально-виховного комплексу «Загальноосвітня школа І-ІІ ступенів – ліцей» Дубенської районної ради Рівненської області.

У 1960-1980 роках здобула визнання авторська школа І. Ткаченка (с. Богданівка, Кіровоградська обл.). Особливу увагу Іван Гурович приділяв актуальним проблемам сучасної сільської школи. Десятки його статей присвячені особливостям трудового навчання й виховання в умовах сільської школи, аспектам діяльності учнівських виробничих бригад; його хвилювали проблеми трудового виховання сільської молоді в умовах науково-технічного прогресу [7, С. 5- 6].

Цікавим є досвід авторської школи-комплексу № 3 м. Южного, автором якої є М. Гузик, член-кореспондент НАПН України. Метою закладу освіти є створення збагаченого освітнього середовища, що забезпечує особистісно-орієнтовану освіту.

У структурі авторської школи-комплексу М. Гузика в єдиному режимі функціонують 4 підрозділи: загальноосвітня школа, школа мистецтв, фізкультурно-спортивна школа та коледж. Завдяки цьому кожен учень, залежно від нахилів і здібностей, має можливість вивчати музику, живопис, займатися спортом або вивчати їх за програмами спеціалізованих навчальних закладів. Відповідно до індивідуальних та вікових особливостей учнів, їх здібностей до засвоєння знань уже на початковому етапі шкільної освіти визначається індивідуальний темп їх просування у навчанні. З огляду на це формуються 3 види динамічних навчальних груп: «В» - з високим (прискореним) темпом навчання, «Б» - із звичайним та «А» - із зниженим.

Індивідуалізація темпу навчання забезпечується такою організацією освітнього процесу, за якої учні можуть закінчувати вивчення матеріалу з того або іншого навчального предмету за певний клас у будь-який період навчального року і без перерви продовжувати опанування предмету за програмою наступного класу. Диференціація навчального матеріалу за змістом забезпечується використанням трьох видів програм: базової, що відповідає вимогам державного стандарту загальної середньої освіти; підвищеного рівня складності для обдарованих учнів та персональних програм. Починаючи з 5 класу, учням надається можливість вибору одного з трьох напрямів навчання, що забезпечують пріоритетний розвиток відповідного типу мислення (образного, логіко-абстрактного, зрівноваженого) шляхом коригування навчального змісту та спрямованості індивідуальних і групових занять [3, С. 4-5].

У м. Львові з 1991 року існує українознавча авторська школа «Тривіта», засновницею якої є письменниця Марія Чумарна. Школа на практиці втілює гуманістичні концепції передових вітчизняних освітянських ідей, психолого-педагогічні технології особистісно-орієнтованого навчання на шкільному ступені, що реалізує в єдності усі компоненти змісту навчання (знання, уміння, досвід творчої діяльності й емоційно-ціннісні відносини з навколишньою дійсністю). Головною метою авторської школи «Тривіта» є задоволення потреб громадян, суспільства і держави у розвитку, вихованні, навчанні, оздоровленні дітей шкільного віку загальної освіти I-III ступенів, формуванні інтелектуально розвиненої та високоморальної особистості з національною самосвідомістю.

Авторська школа «Тривіта» керується у своїй діяльності загальнолюдськими принципами, розкриває здібності, таланти вихованців, формує творче мислення, створює умови для різноманітного та необмеженого розвитку кожного учня згідно з його нахилами та можливостями, досвід освітньо-педагогічної моделі Марії Чумарної базується на засадах комплексного українознавства, задіявання в практику виховання і всебічного творчого розвитку дітей основ етнопедагогіки [12].

«Сьогодні, провідною ідеєю школи, каже директор Г. Станіславська, є виховання дитини, яка розуміє своє покликання зростати особистістю, сповненою поваги до власного та інших народів, духовно багатою, створення середовища на засадах християнських цінностей».

Висновки. Таким чином, простеживши еволюцію поняття «авторська школа», можемо окреслити його змістовий аспект: гуманістичний освітній заклад, ідея створення якого належить педагогу-творцю, який розробив і поклав в основу його діяльності власну концепцію розвитку школи, основою якої є тріада: дитина-вчитель-батьки, яка забезпечує ефективне функціонування і стабільні позитивні результати.

Модель авторської школи розглядається нами як прообраз якісних перетворень в освіті, що залежить від команди професіоналів, які розширюють простір освітніх можливостей. Педагогічні колективи авторських шкіл на чолі з їх засновниками розробляють і впроваджують нові освітньо-виховні моделі, новий зміст, методи, форми, засоби навчання, виховання та менеджменту; продукують й апробують нові педагогічні системи та технології; розгортають широку експериментальну діяльність. Прикладний аспект дослідно-експериментальної роботи полягає в тому, щоб моделювати й

упроваджувати кращі взірці авторських практик інноваційного характеру в школі задля розвитку особистості учня як суб'єкта освітнього процесу, громадянина і патріота України.

Ураховуючи сучасні реалії розвитку нашої держави, процеси, що відбуваються в освітньому просторі, нам уявляється, що зміст поняття «авторська школа» поглиблюватиметься, набуватиме нових ознак і якостей. Адже освіта як система – явище динамічне, вона постійно зазнає змін, реагуючи на виклики часу та суспільного прогресу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бех І.Д. Виховання особистості: підручник / І.Д. Бех. – Київ: Либідь, 2003. – 848с.
2. Гончаренко С. Український педагогічний словник / С.Гончаренко. – Київ: Либідь, 1997. – 562 с.
3. Гузик М. Утвердження авторської школи-комплексу / М.П.Гузик // Педагогічна газета. – 1999. – №10. – С. 4-5.
4. Завалевський Ю., Мариновська О.Сутність та особливості моделювання змін в авторській школі / Ю. Завалевський, О. Мариновська // Рідна школа. - 2017. - № 9/10. - С. 79–84.
5. Макаренко А.С. Избранные произведения в трех томах.Т.1/ А.С.Макаренко.–Изд.2-е, испр.– Київ: Рад.шк., 1985. –С. 36–127.
6. Мельник І., Семенюк М. Система цільового середовища за В.О.Сухомлинським / І.Мельник, М.Семенюк // Вісник Черкаського університету. – Серія: Педагогічні науки. – Вип. 132. – Черкаси, 2008. – С.96- 101.
7. Орел С. Виховати людину, яка б уміла трудитися і головою, і руками, - колосально важлива річ... / С.Орел // Дзеркало тижня. – 2009. - №10. – С. 5- 6.
8. Педагогічний словник / За ред. М. Д. Ярмаченка. – Київ: Педагогічна думка, 2001. – С. 14.
9. Педагогічні технології. Досвід. Практика: Довідник / За ред. П.І.Матвієнко. - Полтава: ПОПОП, 1999. - 376 с.
10. Побірченко Н. Змістовий аспект поняття «авторська школа» /Н.Побірченко // Вісник Житомирського держ. ун-ту імені І. Франка. –2007. –Вип. 36. –С. 33–37.
11. Поташник М. М. Инновационные школы России: становление и развитие. Опыт программно-целевого управления: Пособие для руководителей общеобразовательных учреждений. – М., 1996. – 320 с.
12. Чумарна М. Світ малого українця / М.Чумарна. – Львів, 2006. – 32с.
13. Цырлина Т.Гуманистическая авторская школа как социокультурный феномен XX века: Дис. ... док.пед. наук. – 13.00.01. – М., 1999. – 323 с.

КОНЦЕПЦІЯ МОДЕЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ АВТОРСЬКИХ ШКІЛ В УКРАЇНІ

Завалевський Ю.І., доктор педагогічних наук, професор, Перший заступник директора Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти»;

Мариновська О.Я., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту та освітніх інновацій Івано-Франківського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

Авторська школа як феномен інноваційної освітньої практики увиразнює прообраз Нової української школи, що розвивається з кращих управлінських та педагогічних практик. З нею можна погоджуватися, не погоджуватися чи навіть дискутувати, але... приймати як факт об'єктивної дійсності на тлі інноваційних перетворень в освітній галузі.

Вона – Авторська школа – була, про що свідчить досвід Шкіл О.Захаренка, М.Гузика, М.Чумарної та ін., є – Академія дитячої творчості, Акмешкола, Будукан, Тривіта тощо, буде, бо глибоко укорінена у свідомості носіїв нової філософії освіти як ідея «бути сама собою», мати своє обличчя... заради вищої цінності суспільства і держави – Дитини.

Причетність до самотворення Авторської школи як саморозвиваючої практики – місія моральної підтримки Автора-творця нових ціннісних смислів в освіті. Вона обумовлює потребу наукового обґрунтування доцільності та перспективності

інноваційного розвитку не одного десятка кращих закладів освіти України заради світлого майбутнього наших дітей.

Розроблення концепції моделювання розвитку авторських шкіл (проект) – основне завдання концептуально-діагностичного етапу **експерименту всеукраїнського рівня «Теоретико-методологічні засади моделювання розвитку авторських шкіл» (Наказ МОН України від 19.01.2017 р., № 887)**. Його розв'язанню передувала праця щодо наукового обґрунтування її окремих складових, як-от: *«Теоретико-методологічні засади моделювання розвитку авторських шкіл в Україні»* (проведено Всеукраїнський семінар-практикум на базі Комунального закладу освіти «Навчально-виховний комплекс «Школа гуманітарної праці» Херсонської обласної ради; директор – Кияновський А., кандидат педагогічних наук, доцент); *«Сутність, специфіка та особливості моделювання змін в авторській школі»* – семінар на базі Українського гуманітарного ліцею при Київському національному університеті імені Тараса Шевченка (директор – Сазоненко Г., кандидат педагогічних наук); *«Моделювання розвитку авторської школи: критерії, показники, рівні та діагностичний інструментарій»* – семінар на базі Одеського навчально-виховного комплексу «Гімназія №7 – спеціалізована школа I ступеня з поглибленим вивченням англійської мови» (директор – Мельник С.); Одеського комунального навчального закладу «Дитячий будинок «Перлінка» Одеської міської ради Одеської області (директор – Петрова С.); *«Технологія моделювання розвитку авторської школи»* – семінар на базі Миколаївської спеціалізованої школи I – III ступенів мистецтв і прикладних ремесел «Академія дитячої творчості» (директор – Матвєєва Г., кандидат педагогічних наук); Миколаївського муніципального колегіуму ім. В.Д.Чайки (директор – Січко С., кандидат історичних наук, доцент); Економічного ліцею №2 Миколаївської міської ради Миколаївської області (директор – Компанієць А.). Їх досвід роботи – **золоті сторінки Літопису становлення та розвитку Авторської школи незалежної України першої половини XXI сторіччя**.

Концепція моделювання розвитку авторських шкіл розкриває спосіб розуміння процесу здійснення змін, що науково обґрунтовує технологічну логіку моделювання бажаного стану розвитку.

Структура загальної концепції така: актуальність проблеми (система суперечностей); місія та візія; мета, завдання; концептуальна ідея; *методологічний компонент* (теоретико-методологічні підходи, закономірності та принципи); *теоретичний компонент* (суть базових і фонових понять; зміст та структура робочого поняття); *технологічний компонент* (технологія моделювання розвитку авторської школи; критерії, показники та рівні ефективності моделювання розвитку авторської школи; діагностичний інструментарій); очікувані результати.

Обґрунтування логіки моделювання концепції: інноваційний та експериментальний заклади освіти реалізують різні змістово-функціональні моделі, а саме: інноваційний заклад освіти керується *логікою впровадження результатів наукових досліджень* (здійснюється цілеспрямований та керований процес управління інноваційною діяльністю), експериментальний – *логікою наукового дослідження*. Адже інноваційна робота задана *логікою практики* (освітні інновації застосовуються), а експериментальна – *логікою науки* (розробляються та експериментально апробуються).

Авторські школи виокремлюються з експериментальних як такі, що мають розроблені та експериментально апробовані (апробують) власні інноваційні продукти, які характеризуються високим рівнем новизни, теоретичної і практичної значимості. Тому загальна концепція моделювання розвитку авторських шкіл розроблена за логікою наукового дослідження.

Авторська школа є не просто носієм конкретної авторської інновації, розробленої у рамках заявленої теми експерименту. Серед інших вона вирізняється перманентним розвитком оригінальної авторської ідеї у науково-дослідній роботі, що сприяє концептуалізації напрацювань, моделюванню цілісної педагогічної системи, що реалізує

авторську концепцію розвитку. Принциповим моментом розуміння феномену авторської школи є наявність таких авторських інновацій, які сприяють увиразненню їх інноваційного досвіду, затребуваного у масовій практиці.

КОНЦЕПЦІЯ МОДЕЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ АВТОРСЬКИХ ШКІЛ (проект)

АКТУАЛЬНІСТЬ ПРОБЛЕМИ. Проблема моделювання розвитку авторських шкіл зумовлена недостатньою теоретичною і практичною розробленістю заявленої теми та відсутністю відповідного нормативно-правового забезпечення, що регулює діяльність закладів загальної середньої освіти, що позиціонують себе як авторські.

На основі аналізу наукових праць О.Адамського, В.Заєць, І.Козак, Г.Матвєєвої, Н.Побірченко, Т.Перекрестової, О.Савченко, О.Сухомлинської, Т.Цирліної та інших зроблено висновок про доцільність розроблення загальної концепції моделювання розвитку авторських шкіл, що слугуватиме моделлю для експериментальних закладів освіти України, які розроблять власні авторські концепції розвитку.

До експерименту долучено заклади освіти, що вирізняються високим рівнем розвитку інноваційного потенціалу, на базі яких експериментально апробовано (апробуються) оригінальні концепції, моделі, технології тощо відповідно до заявлених тем дослідження. Їх інноваційний досвід репрезентує окремі аспекти освітньої діяльності, що обумовило потребу моделювання розвитку авторської школи як цілісної педагогічної системи з урахуванням вимог Закону України «Про освіту», Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа».

Принциповим моментом **розуміння логіки моделювання розвитку авторських шкіл** було виявлення системи суперечностей та експериментальна перевірка ефективності способу їх вирішення як зазначено у меті, гіпотезі та завданнях педагогічного експерименту.

Загальна суперечність полягає між значними досягненнями авторських шкіл, що характеризують окремі аспекти освітньої діяльності цих закладів освіти та недостатнім рівнем розробленості теорії і методології моделювання їхнього розвитку як цілісної соціопедагогічної системи.

Часткові суперечності конкретизують загальну та проявляються між:

суспільними вимогами до моделювання розвитку авторських шкіл у нових соціокультурних умовах й недостатнім рівнем розробленості теоретико-методологічних засад здійснення такої діяльності;

традиційною моделлю створення, функціонування та розвитку авторських шкіл потребою розроблення концепції моделювання розвитку авторських шкіл, відповідної технології її реалізації;

необхідністю поширення інноваційного досвіду роботи авторських шкіл та недостатнім рівнем технологізації процесу реалізації авторської ідеї.

МІСІЯ авторської школи: Саморозвиток задля самореалізації – «серце... віддаємо Дітям».

ВІЗІЯ. Розвиток особистості успішного учня у конкурентоспроможному авторському закладі загальної середньої освіти.

МЕТА. Створити умови розвитку конкурентоспроможності закладу освіти засобами авторських інновацій задля підвищення якості загальної середньої освіти учнів.

ЗАВДАННЯ авторської школи:

1. Розробити, експериментально апробувати авторську концепцію розвитку та відповідну модель педагогічної системи авторської школи, що її втілює.

2. Впровадити інноваційні педагогічні технології, зокрема, авторські як стратегічний ресурс розвитку конкурентоспроможності авторської школи.

3. Розробити та апробувати програмне та навчально-методичне забезпечення реалізації авторської концепції.

4. Формувати інноваційне середовище задля розвитку та самореалізації суб'єктів освітнього процесу авторської школи.

КОНЦЕПТУАЛЬНА ІДЕЯ: *Концептуалізація інноваційного досвіду кращих експериментальних закладів загальної середньої освіти України задля поширення їх авторських інновацій у масовій практиці.*

Спосіб реалізації ідеї: осмислення творчого доробку експериментальних закладів освіти, що позиціонують себе як авторські школи, та моделювання їх розвитку як цілісної соціопедагогічної системи. Модель авторської школи розглядається як прообраз якісних перетворень в освіті від команди найкращих професіоналів, які внутрішньо вмотивовані на саморозвиток та самореалізацію.

Технологічний інструментарій:

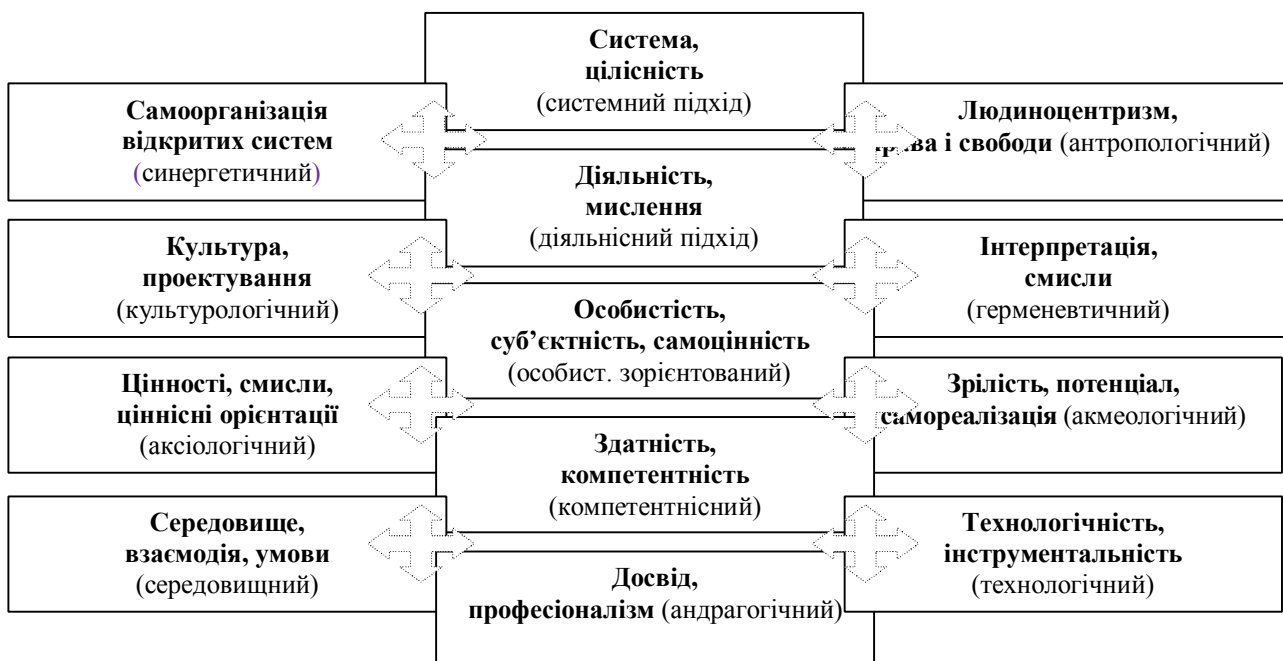
- концепція моделювання розвитку авторських шкіл (загальна);
- авторські концепції розвитку (конкретні) – розробляються з урахуванням тематики та проблематики експерименту, у ході якого було розроблено й апробовано авторські інновації;
- авторські моделі оригінальних педагогічних систем, що втілюють у практику авторську концепцію.

МЕТОДОЛОГІЧНИЙ КОНЦЕПТ

Методологічний концепт передбачає визначення основних теоретико-методологічних підходів, закономірностей та відповідних науково-педагогічних принципів моделювання розвитку авторських шкіл.

Теоретико-методологічні підходи визначають спрямованість інноваційних процесів, репрезентуючи відповідну парадигму як модель розв'язання проблеми, що виступає методологічним регулятивом педагогічної науки й інноваційної практики.

Обрані підходи застосовуються для теоретико-методологічного обґрунтування процесу моделювання розвитку авторських шкіл. Прикладний аспект їх використання полягає в тому, що вони розкривають практичну зорієнтованість авторів-розробників на певну сукупність понять, ідей і способів професійної діяльності, що науково підтверджують доцільність здійснення такої діяльності. Сутнісні ознаки підходів подано в блок-схемі (рисунок 1):

Загальна характеристика підходів, що розкривають теоретико-методологічні засади моделювання розвитку авторської школи:

Системний підхід забезпечує розуміння того, що взаємодія компонентів педагогічної системи авторської школи породжує нові інтеграційні якості, яких не має жоден з окремо взятих компонентів, тому процес моделювання її розвитку зорієнтований на реалізацію системних принципів цілісності, структурованості, взаємозалежності, ієрархічності, рівності; здійснюється *наскрізна реалізація змісту авторської ідеї* через визначені підсистеми, їх структурні компоненти, елементи, що формує нові інтеграційні якості системи, які не є механічною сумою якостей частин, що її утворюють.

Синергетичний – обґрунтовує взаємодію принципів плюралізму та релятивізму зі сталістю і необхідністю, що обумовлює синергетичну взаємодію традиційної системи з інноваційною, оскільки авторська школа як *феномен інноваційної практики здатна до саморозвитку*; точка біфуркації (зміна усталеного режиму функціонування педагогічної системи) розкриває *простір можливостей щодо вибору однієї з ймовірних траєкторій розвитку* авторської школи, що моделюється як цілісна система, яка є відкритою до змін.

Антропологічний – визначає *людиноцентричну спрямованість діяльності* через визнання *пріоритету цінностей, інтересів, прав і свобод* суб'єктів освітнього процесу (педагогів, учнів, їх батьків) в авторській школі; розуміння того, що моделюється авторська педагогічна система для людини, а не людина для системи, не для автора ідеї, а автором задля задоволення освітніх потреб і запитів замовників освітніх послуг.

Діяльнісний – обґрунтовує *здатність аналізувати, прогнозувати, конструювати, програмувати ті види діяльності*, що забезпечують потреби саморозвитку, самореалізації суб'єктів освітньої діяльності авторської школи; засобами підходу практично реалізується ідея *вчити мислити діяльності*, створюючи нові взірці практики – авторські системи, програми, технології, методики тощо.

Культурологічний – позиціонує *інноваційний продукт авторської школи як форму відображення проектної культури в освіті*; моделювання як складова проектування передбачає наявність позиції автора, самовизначення у виборі траєкторії розвитку системи, цілеспрямованість на здійснення змін та вибір способів їх практичної реалізації; як результат – *творення мислєобразу нової освітньої дійсності, що втілюється в авторській школі з новим просоціальним смислом діяльності її автора-творця*.

Герменевтичний – орієнтований на *методологічну рефлексію новизни створеного інноваційного продукту авторської школи*, що передбачає осмислення власного досвіду в аспекті теоретичної і практичної значимості отриманих результатів; системний аналіз наукових праць, зокрема, в історико-педагогічній ретроспективі сприяє науковому обґрунтуванню авторської ідеї і втіленню задуму в практику; як результат – *відкриття нової інтерпретаційної парадигми об'єкта дослідження, зародження нового смислу діяльності*.

Особистісно зорієнтований – втілює ідею *визнання унікальності й індивідуальної самоцінності людини як суб'єкта діяльності*, зокрема, моделювання розвитку авторської школи; сприяє розвитку суб'єктності особистості автора-творця, його самореалізації; передбачає утвердження в освітньому процесі авторської школи суб'єкт-суб'єктного типу стосунків, нової етики професійної взаємодії на засадах педагогіки партнерства.

Аксіологічний – розвиває ідею *пріоритету цінностей* як нової філософії освіти; звернення до ціннісно-смиислової сфери особистості забезпечує реалізацію *індивідуальної концепції смислу діяльності* суб'єктами освітнього процесу авторської школи, що відбиває систему їх ціннісних орієнтацій; показники аксіологічної спрямованості – просоціальна активність, суб'єктність, задоволеність, емоційна піднесеність.

Акмеологічний – орієнтований на *створення умов задля самореалізації особистості в авторській школі засобами розвитку та саморозвитку особистісного потенціалу, виразником якого є зрілість у досягненні успіху*; змінюючи акценти з процесу самореалізації як засобу досягнення мети на результат («пікова вершина» успіху,

самореалізація), акмепотенціал визначає здатність бути успішним та конкурентоспроможним, що обумовлено наявністю виваженої акмеологічної позиції автора-творця, яка характеризується стійкістю вмінь досягати найвищого результату.

Компетентнісний – розвиває здатність суб’єктів діяльності до моделювання концепції розвитку авторської школи та відповідної технології її практичної реалізації, оскільки компетентнісна зорієнтованість здійснення такої роботи передбачає «процес «практизації» теоретичних розробок, заповнення гносеологічного інтервалу між теорією і практикою інтегрованою практико-теоретичною діяльністю» [6, С. 136]; компетентність як досвідченість особистості, виявом якої є практична вмілість [2], виступає передумовою і результатом ефективності здійснення такої діяльності;

Технологічний – передбачає конструювання процесу впровадження змін в авторській школі через систему поетапних дій відповідно до визначеної мети, що забезпечує інструментальність інноваційного продукту задля використання та поширення у масовій практиці; педагогічна технологія у процесі її впровадження персоналізується, збагачуючись особистісним смислом професійної діяльності вчителя, тому на практиці вона реалізується у формі персонал-технології, оскільки адаптується до конкретних умов педагогічного процесу, як результат – технологізує досвід роботи педагога.

Андрагогічний – застосовується у науково-методичній роботі авторської школи задля формування готовності педагогічного колективу до моделювання змін, розвитку інноваційної компетентності, професіоналізму; потверджує доцільність опори на власний досвід суб’єктів діяльності, що є основою самостійності та обґрунтованості їх професійних дій; дорослі прагматично зорієнтовані у цілевизначенні, тож оперативно реагують на виклики сьогодення, втілюючи власне бачення і розуміння змін в концепції розвитку авторської школи.

Середовищний – передбачає створення в авторській школі інноваційного середовища як цілісної системи впливів і умов задля ефективної педагогічної взаємодії суб’єктів освітнього процесу і використання можливостей середовища для їх розвитку та самореалізації засобами авторських інновацій.

Закономірності моделювання розвитку авторської школи розглядаються як об’єктивно існуючий, стійкий і необхідний взаємозв’язок цього процесу з його зовнішніми та внутрішніми чинниками; **принципи** як регулятори діяльності відображають закономірності процесу моделювання розвитку авторських шкіл; виступають «ланкою, що поєднує закономірність і діяльність...» [14, С. 70]. Вони спроектовані (таблиця 1) на розв’язання викладених вище загальної та системи часткових суперечностей, що окреслюють проблемне поле дослідження авторської школи як вищої форми саморозвиваючої практики.

Таблиця 1

Закономірності та принципи моделювання розвитку авторських шкіл

Закономірності моделювання розвитку авторських шкіл		Науково-педагогічні принципи	
<i>Ефективність моделювання розвитку авторської школи:</i>		<i>Загальні педагогічні принципи</i>	<i>Специфічні принципи</i>
<i>1. Прямо пропорційна саморозвитку потенціалу закладу освіти. «саморозвиток інноваційного потенціалу»</i>	<i>2. Обернено пропорційна силам опору зовнішнього й внутрішнього характеру. що супроводжують зміни. «сили опору змінам»</i>		
«можливості» <i>Можливість реалізації власної концептуальної ідеї авторською школою:</i>		Гуманізації Демократизації	Особистісної орієнтації Добровільнос

<ul style="list-style-type: none"> 1.2. Обумовлена рівнем усвідомлення необхідності системних змін, що їх потребує суспільство і держава в нових соціокультурних умовах ринкової економіки. 	<ul style="list-style-type: none"> 2.1. Обумовлює потребу безперервного саморозвитку інноваційного потенціалу суб'єктів діяльності з урахуванням рівня розвитку освіти, науки й технологій. 		ті Морально відповідального вибору
<p>«спроможність» <i>Спроможність реалізації власної концептуальної ідеї авторською школою:</i></p>		<p>Цілісності та системності Інтеграції науки і практики Інноваційності</p>	<p>Синергетично і взаємодії Партнерства</p>
<ul style="list-style-type: none"> 1.2. Обумовлена рівнем обґрунтованості концепції авторської школи, що розкриває спосіб розуміння змін суб'єктами діяльності. 	<ul style="list-style-type: none"> 2.2. Обумовлює необхідність методологічної рефлексії наукової новизни задля самовдосконалення інноваційного продукту. 		
<p>«здатність» <i>Здатність реалізації власної концептуальної ідеї авторською школою:</i></p>		<p>Наступності й неперервності Розвитку</p>	<p>Варіативності Технологізації і Персоналізації</p>
<ul style="list-style-type: none"> 1.3. Обумовлена рівнем технологізації процесу реалізації концепції авторської школи, що розкриває шляхи здійснення змін на практиці. 	<ul style="list-style-type: none"> 2.3. Обумовлює потребу збільшення інтелектуальних, матеріальних, часових та ін. витрат задля творчої самореалізації суб'єктів діяльності. 		

На початковій стадії розвитку теорії (концептуально-діагностичний етап) закономірності та принципи проєктуються задля експериментальної перевірки їх ефективності як робочий варіант.

Визначено дві групи закономірностей – загальні та часткові.

Перша група загальних закономірностей розроблена за принципом бінарної опозиції, що характеризується прямо пропорційною та обернено пропорційною залежностями. Їх стильові ознаки – саморозвиток інноваційного потенціалу закладу освіти та сили опору змінам.

З одного боку, вони розкривають причинно-наслідкові зв'язки процесу моделювання розвитку авторських шкіл, що обумовлюють позитивну тенденцію змін, оскільки корелюють з інноваційним потенціалом закладу освіти, що саморозвивається, а іншого – тенденцію усунення ймовірних ризиків опору змінам, які супроводжують будь-який інноваційний процес, зокрема, моделювання розвитку авторської школи, окреслюють шляхи подолання об'єктивно існуючих загроз як зовнішньо, так і внутрішнього характеру.

Друга група часткових закономірностей конкретизує зміст першої за рівнями – детермінальний, атрибутивний, продуктивний [13]. Їх стильові ознаки – можливості, спроможність, здатність реалізації власної концептуальної ідеї авторською школою. Коротко схарактеризуємо часткові закономірності, що впливають із розуміння загальних та взаємоузгоджені з ними.

Закономірності детермінального рівня розкривають причинно-наслідкові зв'язки процесу моделювання розвитку авторської школи із *зовнішніми чинниками*, що безпосередньо впливають на нього (вимоги суспільства і держави, нові соціокультурні умови, ринкова економіка; темпи розвитку освіти, науки й технологій). Вони зумовлені рівнем усвідомлення необхідності системних змін, що обґрунтовує потребу безперервного саморозвитку інноваційного потенціалу суб'єктів діяльності. *Стильова ознака* –

можливості, що вказує на активність й цілеспрямованість суб'єктів освітнього процесу, який формує інноваційне середовище власної діяльності і водночас використовує його можливості. Визначено науково-педагогічні принципи, що пов'язують закономірність й діяльність.

Загальні педагогічні принципи:

гуманізації, що передбачає формування суб'єкт-суб'єктних стосунків, утвердження людини як найвищої соціальної цінності шляхом гуманізації та гуманітаризації освітнього процесу авторської школи як відкритої соціопедагогічної системи;

демократизації – дотримання демократичних прав і свобод, узгодження процесів управління і самоуправління в авторській школі задля створення умов для розвитку та самореалізації особистості в конкурентно зорієнтованому середовищі ринкової економіки.

Специфічні принципи:

особистісної орієнтації – визнання самоцінності особистості, врахування ціннісно-смыслових орієнтацій суб'єктів моделювання розвитку авторської школи;

добровільності – залучення до розроблення та втілення авторської концепції розвитку без примусу, що характеризує високий рівень корпоративної культури авторської школи;

морально відповідального вибору – розширення можливостей свободи вибору способів втілення авторської концепції розвитку авторської школи.

Закономірності атрибутивного рівня розкривають причинно-наслідкові зв'язки процесу моделювання розвитку авторської школи із *внутрішніми чинниками*, що безпосередньо впливають на нього (розуміння змін суб'єктами діяльності; самовдосконалення інноваційного продукту). Вони зумовлені рівнем розробленості концепції розвитку авторської школи, що обґрунтовує потребу методологічної рефлексії новизни інноваційного продукту. *Стильова ознака – спроможність*, що визначає процесуальну складову діяльності авторської школи (*цілеспрямовану підготовку суб'єктів до моделювання змін*), а з іншого – результативну (*розвиток інноваційного потенціалу*).

Загальні педагогічні принципи:

цілісностіта системності, що передбачає наявність спільно визначених цілей як системотвірних; розуміння суб'єктами діяльності системних взаємозв'язків між компонентами цілісної педагогічної системи задля досягнення стабільних позитивних результатів роботи авторської школи;

інтеграції науки і практики – процес практизації наукових досліджень, що сприяє як трансформації наукових розробок у практику, так і розробленню власного інноваційного продукту; налагодження співпраці з ученими-дослідниками;

інноваційності – сформованість інноваційного мислення суб'єктів моделювання розвитку авторської школи задля здійснення різних видів інноваційної діяльності, зокрема, експериментальної, що забезпечують розроблення, апробацію та застосування освітніх інновацій, зокрема, авторських.

Специфічні принципи:

синергетичної взаємодії – узгодження дій суб'єктів освітнього процесу авторської школи на засадах нової філософії освіти, інтеграції традицій та новаторства задля втілення авторської концепції та відповідної технології її реалізації як стратегічного ресурсу розвитку інноваційного потенціалу закладу освіти;

партнерства – взаємодія педагогів, учнів, їх батьків, співпраця закладу освіти з громадськими організаціями, інститутами ринку праці та ін., що забезпечує можливості вільно виражати власні інтереси, максимально узгоджувати та враховувати їх задля досягнення спільно визначених цілей розвитку авторської школи.

Закономірності продуктивного рівня виконують *інтегральну функцію щодозовнішніх тавнутрішніх чинників*, що впливають на ефективність процесу моделювання розвитку авторської школи (способи втілення змін; творча самореалізація суб'єктів діяльності). Вони обумовлені рівнем технологізації інноваційного продукту, що

обґрунтовує потребу збільшення інтелектуальних, матеріальних, часових та ін. витрат на його розроблення та реалізацію. *Стильова ознака – здатність*, що вказує на процесуальну складову діяльності авторської школи (*цілеспрямовану активність* втілення змін), а з іншого – результативну (*реалізацію* інноваційного потенціалу).

Загальні педагогічні принципи:

наступності неперервності, що передбачає наскрізну реалізацію авторської концепції відповідно до визначеного напрямку модернізації; послідовність та поетапність взаємопов'язаних дій моделювання процесу становлення та розвитку авторської школи;
розвитку – цілеспрямованість і керованість змін педагогічної системи засобами впровадження авторських інновацій, що забезпечують якісно новий рівень освітньої діяльності, поліпшують результати роботи авторської школи.

Специфічні принципи:

варіативності – врахування регіональних особливостей та індивідуального рівня професійно-педагогічної майстерності розробників модифікаційного варіанту авторської концепції розвитку на основі загальної задля розширення простору можливостей творчої самореалізації суб'єктів освітньої діяльності в авторській школі;

технологізації – послідовність етапів в описі авторської інновації, що забезпечує інструментальність інноваційного продукту, сприяє поширенню досвіду роботи авторської школи у масовій практиці;

персоналізації – розроблення модифікаційного варіанту авторської інновації з урахуванням конкретних педагогічних умов іншими закладами освіти, що впроваджують її, сприяє розвитку конкурентоспроможності авторської школи.

ТЕОРЕТИЧНИЙ КОНЦЕПТ

Теоретичний концепт містить визначення базових понять дослідження – «авторська школа», «моделювання розвитку авторської школи» та фонових – «технологія моделювання розвитку авторської школи», «моделювання педагогічної системи авторської школи»; коротко характеризує зміст і структуру робочого поняття «моделювання розвитку авторської школи».

Базові поняття дослідження:

авторська школа тлумачиться як заклад загальної середньої освіти з високим рівнем розвитку інноваційного потенціалу як необхідної передумови і результату саморозвитку його конкурентоспроможності засобами експериментально перевіреної оригінальної авторської концепції моделювання педагогічної системи, технологізованої за суттю, що забезпечує стабільні позитивні результати діяльності [1, С. 11–24];

моделювання розвитку авторської школи – процес моделювання логіки змін засобами авторських інновацій, результатом якого є модель розвитку авторської школи.

Робоче поняття дослідження «моделювання розвитку авторської школи» представлено такими структурними компонентами: цільовий, змістовий, процесуальний, результативний, інтеграційний.

Цільовий компонент орієнтує суб'єктів моделювання розвитку авторської школи на здійснення цілепокладання (стратегічного, тактичного, операційного) – *планування результату діяльності як моделі бажаного майбутнього*, яке проектується не тільки для автора інновації, але й для інших учасників освітнього процесу. Тому на етапі цілеформування їх доцільно залучати до здійснення такої діяльності задля осмислення власної роботи, формування мотивації до здійснення вільного морального вибору способів досягнення мети, відповідальності за результати спільної роботи. Такий підхід сприяє трансформації цілепокладання із зовні заданого на рівень особистісного й суспільно значимого для суб'єктів освітнього процесу, бо цілі є похідними від цінностей, а не навпаки; полегшить процес цілереалізації авторської ідеї. Урахування ціннісно-сміслових орієнтацій суб'єктів моделювання розвитку авторської школи, мотивації досягнення успіху обумовлює ефективність процесу їх цілеспрямованої підготовки до

втілення змін, результатом якої є сформованість готовності, розвиток інноваційної компетентності до *моделювання змін, акмеологічно спрямованих на досягнення успіху*.

Змістовий компонент розкриває суть та особливості змісту діяльності в авторській школі, що розробляє оригінальну тематику, проблематику науково-дослідної, експериментальної роботи задля втілення авторської концепції розвитку. Моделювання педагогічної системи авторської школи передбачає *наскрізну реалізацію змісту діяльності, що узгоджуються з напрямом модернізації, у підсистемах, компонентах системи*. Ідея втілюється через розроблення й апробацію авторських інновацій змістового рівня – *програмного та навчально-методичного забезпечення реалізації авторської концепції*, а також – обґрунтований вибір та застосування інших програм, рекомендованих до використання у встановленому порядку, що стосуються обраного напрямку модернізації. Останній вказує на спрямованість змін, що обумовлюють доцільність розроблення педагогами власних програм, підручників, посібників тощо як засобу їх самореалізації у професійній роботі.

Процесуальний компонент реалізується у взаємозв'язку із змістовим, бо забезпечує єдність змісту і форми; розкриває послідовність та поетапність дій досягнення передбачуваного результату. Він орієнтує на здійснення науково-дослідної та експериментальної діяльності, у процесі якої здійснюється перевірка ефективності авторської концепції та відповідної моделі педагогічної системи. *Технологічність останньої забезпечується інструментальністю розроблених авторських інновацій процесуального рівня – авторських технологій, методик тощо, що уможлиблює їх поширення та застосування у практиці роботи інших закладів освіти. Політехнологічний підхід обґрунтовує ідею наскрізної інтеграції форм і видів діяльності, що передбачає обґрунтований вибір та застосування різних інформаційно-комунікаційних та педагогічних технологій, що є технологічно сумісними напряму модернізації*. Важливою складовою компонента є орієнтація на здійснення управлінського і науково-методичного супроводу інноваційної діяльності в авторській школі.

Результативний компонент завершує логіку взаємозв'язку цілей, змісту, форм і видів діяльності, розкриваючи *результативність* моделювання змін в авторській школі, виявом якої є *стабільність й позитивність освітніх результатів, ефективність – поширення авторських педагогічних практик*. Серед показників якості загальної середньої освіти учнів доцільно виокремити сформованість ключових компетентностей, когнітивно-активних знань (корисних, диспозиційних та інструментальних) [7] особистості учня як автора вільного морально відповідального вчинку [2]. Компонент зорієнтований на *методологічну рефлексію та оцінювання власного інноваційного продукту* за критерієм новизни, виявом якої є осмислення теоретичної значимості оригінальності концепції розвитку авторської школи та практичної – технологічності авторської педагогічної системи.

Інтеграційний компонент забезпечує ефективність моделювання розвитку авторської школи, системним виявом якої є інноваційний потенціал закладу освіти, що визначає рівень здійснення такої діяльності.

Фонові поняття дослідження:

технологія моделювання розвитку авторської школи – поетапний процес моделювання змін засобами авторських інновацій, що передбачає дотримання відповідного алгоритму дій, результатом якого є модель розвитку авторської школи;

моделювання педагогічної системи авторської школи – процес моделювання змін засобами авторських інновацій, що реалізуються через компоненти системи чи її елементи, результатом якого є модель авторської педагогічної системи.

ТЕХНОЛОГІЧНИЙ КОНЦЕПТ

Технологічний концепт представлений технологією моделювання розвитку авторських шкіл, критеріями, показниками, рівнями ефективності здійснення такої діяльності та відповідним діагностичним інструментарієм.

Технологія моделювання розвитку авторської школи (механізм реалізації авторської концепції) представлена такими структурними компонентами, як-от: цільове призначення, концептуальні положення, технологічна логіка, технологічний продукт.

Цільове призначення

Мета – розробити модель розвитку авторської школи.

Завдання: 1) проаналізувати й спрогнозувати розвиток авторської школи; 2) здійснити моделювання розвитку авторської школи відповідно до визначених критеріїв змін; 3) визначити шляхи практичної реалізації моделі авторської школи.

Концептуальні положення

Моделювання розвитку авторської школи передбачає розроблення її *моделі як оригінальної педагогічної системи*, описуючи нововведення та авторські інновації у підсистемах, компонентах чи їх елементах відповідно до визначеного напрямку модернізації.

Моделювання авторської педагогічної системи здійснюється відповідно до розробленої авторської концепції розвитку, орієнтованої на дотримання *технологічної логіки наукового дослідження*, що втілює концептуальну ідею автора.

У процесі моделювання реалізується:

- *політехнологічний підхід*, що передбачає впровадження різних інноваційних технологій та розроблення, експериментальну апробацію авторських інновацій, що узгоджуються з напрямом модернізації;

- *наскрізна реалізація змісту діяльності*, що узгоджуються з напрямом модернізації; здійснюється обґрунтований вибір і застосування відповідного програмного та навчально-методичного забезпечення, зокрема, розроблення та застосування авторських.

Саморозвиток авторської школи як передумова і результат моделювання змін забезпечується розробленням та апробацією *авторських інновацій*; системним показником саморозвитку виступає *здатність досягати стабільних позитивних результатів діяльності*.

Технологічна логіка

Перший етап – підготовчий (аналіз та прогнозування розвитку авторської школи).

Другий етап – модельний (розроблення моделі педагогічної системи авторської школи, що розкриває її актуальність, визначає місію, мету й завдання; концептуальну ідею автора, розкриває підсистеми – управлінську, дидактичну, виховну, методичну та інші через опис їх структурних компонентів – цільового, змістового, процесуального, результативного та ін.; визначає очікувані результати).

Третій етап – аналітико-рефлексивний (аналіз та рефлексія отриманих результатів, прогнозування реалізації моделі педагогічної системи авторської школи відповідно до визначених критеріїв змін)

Технологічний продукт. Модель розвитку авторської школи.

Відповідно до змісту, структури поняття «моделювання розвитку авторської школи» розроблено критерії, показники ефективності моделювання розвитку авторської школи, схарактеризовано рівні, укладено діагностичний інструментарій.

Цільовий критерій ефективності моделювання розвитку авторської школи представлено такими **показниками**: цілепокладання суб'єктів освітнього процесу; ціннісно-сміслові орієнтації; мотивація досягнення успіху; спрямованість змін.

Змістовий критерій розкрито через **показники**: авторська концепція моделювання розвитку школи; модель педагогічної системи авторської школи; програмне забезпечення реалізації авторської концепції; навчально-методичне забезпечення реалізації авторської концепції.

Процесуальний критерій – **показники**: експериментальна перевірка ефективності авторської концепції та відповідної моделі педагогічної системи; використання авторських технологій, методик тощо; управлінський супровід інноваційної діяльності; науково-методичний супровід інноваційної діяльності.

Результативний критерій – показники : оригінальність концепції авторської школи (теоретична значимість); технологічність педагогічної системи (практична значимість); стабільність і позитивність освітніх результатів (результативність); поширення авторських інновацій (ефективність).

Інтеграційний критерій: системний показник – інноваційний потенціал, що вказує на рівень ефективності моделювання розвитку авторської школи.

Рівні ефективності моделювання обумовлені ступенем розробленості, експериментальної апробації авторської концепції (сутнісні ознаки): *початковий рівень* характеризує етап *становлення* авторської школи (формування інноваційного потенціалу); *достатній – функціонування* авторської школи (розвиток інноваційного потенціалу); *високий – розвиток* авторської школи (розвиток інноваційного потенціалу); *творчий – саморозвиток* авторської школи (саморозвиток інноваційного потенціалу).

Діагностичний інструментарій:

векторний аналіз ефективності моделювання розвитку авторської школи.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ

Підвищення якості освіти учнів.

Розвиток конкурентоспроможності авторських шкіл.

Поширення авторських інновацій у масовій практиці.

Створення умов для розвитку та самореалізації суб'єктів освітнього процесу авторської школи.

Розв'язання наукової проблеми *авторських шкіл як феномену інноваційної освітньої діяльності з позицій саморозвиваючої практики* має державне значення, оскільки забезпечує практичну реалізацію основних положень Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа». *Якщо концепцію НУШ позиціонують як простір можливостей, то концепція авторської школи – це простір, у якому власні можливості реалізуються.*

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Авторська школа в Україні : наук.-метод. посіб. / Авт.-упоряд. : І.Н.Євтушенко, Ю.І.Завалевський, С.В.Кириленко, О.І.Киян, О.Я.Мариновська / за наук. ред. Ю.І.Завалевського. – К. – Чернівці : Букрек, 2017. – 416 с.
2. Бех І.Д. Діяльнісний та компетентнісний підходи: сутність та сфери застосування / Іван Дмитрович Бех // Бех І.Д. Вибрані наукові праці. Виховання особистості / Іван Дмитрович Бех. – Т. 2. – Чернівці : Букрек, 2015. – С. 554–562.
3. Вакуленко Т.С. «Системність» як педагогічна категорія [Електронний ресурс] / Вакуленко Т.С. – Режим доступу до журн. : <https://www.sportpedagogy.org.ua/html/journal/2008-03/08vtsdpc.pdf>
4. Завалевський Ю.І. Теоретико-методичні засади формування вчителя як конкурентоспроможного фахівця в процесі інноваційної діяльності: автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 / Ю.І.Завалевський ; Харків. нац. пед. ун-т ім. Г.С.Сковороди. – Харків, 2015. – 40 с.
5. Калініна Людмила. Науковий дискурс сучасних методологій організаційного механізму управління в сфері освіти / Людмила Калініна // Рідна школа. – 2017. – № 1–2. – С. 8–17.
6. Кримський С.Б. Запити філософських смислів / Сергій Борисович Кримський. – К. : Парапан, 2003. – 240 с.
7. Мариновська Оксана. Конкурентоспроможність особистості учня: реалізація концептуальної ідеї когнітивно-активних знань // Оксана Мариновська // Обрії : наук.-пед. журнал. – 2017. – № 2(45). – С. 4–10.
8. Мариновська О.Я. Технологічне проектування інноваційного розвитку закладу освіти / О.Я.Мариновська // Рідна школа : наук.-пед. ж-л. – 2017. – № 11–12. – С. 16–21.
9. Наукові підходи до педагогічних досліджень : колект. монографія / за заг. ред. В. І. Лозової. – Харків : В-во Віровець А. П. “Апостроф”, 2012. – 348 с.
10. Нова школа. Простір освітніх можливостей [Електронний ресурс]. – Режим доступу до журн. : <http://mon.gov.ua>
11. Організатору інноваційної діяльності та дослідно-експериментальної роботи у загальноосвітньому навчальному закладі : метод. порадник [авт.-упоряд. : І.Н.Євтушенко,

Ю.І.Завалевський, С.В.Кириленко, О.І.Кіян, К.В.Ткачук-Таранік]. – К. – Чернівці : Букрек, 2014. – 420 с.

12. Пригожин А.И. *Цели и ценности* : новые методы работы с будущим / Пригожин Аркадий Ильич. – Москва : Дело, 2010. – 431 с.

13. Ушмарова Вікторія. Формування готовності вчителів початкової школи а системі неперервної педагогічної освіти до роботи з обдарованими учнями: обґрунтування закономірностей і принципів / Вікторія Ушмарова // Рідна школа. – 2016. – № 5–6. – С. 30–33.

14. Хриков С.М. Управління навчальним закладом : навч. посіб. / Євген Миколайович Хриков. – К. : Знання, 2006. – 356 с.

<https://drive.google.com/file/d/1woAjk-Aun5Q4VItvg1bPsPaqV8ioHtem/view?usp=sharing>